

РЕШЕНИЕ

№ 89

гр. Смолян, 20.04.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – СМОЛЯН, ПЪРВИ ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и девети март през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Тоничка Д. Кисьова

Членове: Мария Ан. Славчева
Зоя Ст. Шопова

при участието на секретаря Софка М. Димитрова
като разгледа докладваното от Мария Ан. Славчева Въззивно гражданско
дело № 20215400500025 по описа за 2021 година

И за да се произнесе, взе в предвид следното :

Производството е по реда на чл.268 и сл. от ГПК във вр. с чл.187 ЗМВР.

С Решение № 475/03.12.2020г., постановено по гр.д.№ 552/2020г. по описа на Районен съд - Смолян е осъдена Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" при МВР-гр.София, ул."Пиротска" № 171, представлявана от Директора Николай Николов да заплати на А.К. Х. сумата от 1578,92 лв. дължимо трудово възнаграждение за положен и незаплатен нощен труд в периода 03.12.2016 г. – 03.12.2019 г., получено в резултат на преизчисляване на положените часове нощен труд с коефициент 1.143, ведно със законната лихва върху главницата, считано от 10.07.2020 г. до изплащане на задължението, както и сумата 225.46 лв. мораторна лихва върху дължимата сума за възнаграждение на положения нощен труд, считано от 01.01.2017година до 03.12.2019година, както и сумата 300.00 лв. направени разноси по делото от ищеца за заплатен адвокатски хонорар и по сметка на СМРС – сумата 113.16лева държавна такса и сумата 120 лв. възнаграждение за експертиза.

Решението е обжалвано в срок с въззивна жалба с вх.№ 8145/18.12.2020г. от Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" при МВР-гр.София, представлявана от главен комисар Н. Н.-Директор, чрез процесуалния му представител старши юрисконсулт Св. Ст. с оплаквания за неправилност, поради нарушаване на

материалния закон.

Излагат се доводи, че през процесния период 03.12.2016г. - 03.12.2019г. действа Наредба № 81213-776/29.07.2016г., която урежда реда за организацията на работното време на служителите по чл. 142, ал. 1, т. 1 от ЗМВР се урежда именно с нея и е недопустимо прилагането на общите правила, установени по КТ и НСОПЗ. Твърди се още, че за да обоснове извода си за субсидиарно прилагане на НСОПЗ, съдът се позовавал на отменена подзаконова уредба и на съждения за неравностойно третиране на служителите в МВР в сравнение с тези работещи по КТ. Организацията на работното време на служителите по чл. 142, ал. 1, т. 1 от ЗМВР се урежда именно с тази наредба, като е недопустимо прилагането на общите правила установени по Кодекса на труда и НСОПЗ. Всички документи свързани с организацията на работното време, като протоколи и графици се изготвят по посочената наредба и съгласно правилата установени в нея като е недопустимо прилагането по аналогия на други нормативни актове, както и своеобразното превратно тълкуване на волята на законодателя в тази връзка. За да обоснове решението си за субсидиарно прилагане на НСОПЗ съдът се позовава на отменена подзаконова уредба. В решението си първоинстанционния съд излага следното становище: „В Наредба № 81213-592/25.05.2015 г. и Наредба № 81213-776/29.07.2016 г. липсва изрично правило, аналогично на това по отменения чл. 31, ал. 2 от Наредба № 81213407/11.08.2014г., съгласно което сумирано отчитане на отработеното време часовете положен нощен труд се преизчисляват с коефициент 1, 143. При липсата на специално правило, което да определи методология за превръщането на отработените нощни часове в дневни, сумирано изчисляване на работното време по отношение на държавните служители, съдът намира, че е налице нормативна празнота, която следва да се преодолее субсидиарното приложение на чл. 9, ал. 2 от НСОПЗ. Съгласно това общо правило сумирано изчисляване на работното време нощните часове се превръщат в дневни с коефициент, равен на отношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, установени за по дневно отчитане на работното време за съответното работно място, т.е. приложимият коефициент за преизчисляване на нощния труд в дневен е 1, 143, получен като частно деление на нормалната продължителност на дневното (8 часа) и нощното (7 часа) работно време. Възприемането на обратното становище би поставило държавния служител в неравностойно положение спрямо работниците и служителите, чиито правоотношения се регулират от Кодекса на труда.”. Това заключение не може да бъде възприето като правилно, поради факта, че в процесния период е действала Наредба уреждаща конкретните правоотношения, издадена от министъра на вътрешните работи, който законодателя овластил с това правомощие. Съгласно разпоредбата на чл. 1 от Наредба № 81213-776/29.07.2016 г., с тази наредба се определят редът за организацията и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата извън редовното работно време, режимът на дежурство, времето за отдих и почивките на държавните служители по чл. 142, ал. 1, т. 1 от Закона за Министерството на вътрешните работи (ЗМВР) и по § 86 от ПЗР на Закона за изменение и допълнение на Закона за Министерството на вътрешните работи. В тази връзка тълкуването и препращането, без изрично това да е записано в нормативния акт,

представлява дописване на закона и не може да бъде споделено като правилен извод.

Поддържа се още в жалбата, че правоотношенията по служба уредени в специален закон са създадени, за да може, поради специфичният статут и служебни задължения на служителите да се постигне баланс между правата и задълженията им (каквото е настоящия случай с тези по чл. 142, ал. 1, т. 1 от ЗМВР), тъй като тези служители имат специфична функция и съответно специфични и сами по себе си отличаващи се от общите права и задължения. За работещите на сумирано работно време служители по ЗМВР са установени 8-, 12- или 24- часови смени. В разпоредбата на чл. 142, ал. 4 от Кодекса на труда е записано, че максималната продължителност на работна смяна при сумирано изчисляване на работното време може да бъде до 12 часа, като продължителността на работната седмица не може да надвишава 56 часа, а за работниците и служителите с намалено работно време - до 1 час над намаленото им работно време. В настоящия случай ищецът полага труд при работна смяна от 24 часа, а не 12 часа и същата е определена по ЗМВР, а не от КТ. Максималната продължителност на работното време за една смяна, определена в КТ е максимум 12 часа. Това само по себе си доказва, че е несъвместимо да бъде прилаган КТ и НСОПЗ за служителите по чл. 142, ал. 1, т. 1 от ЗМВР, тъй като техният статут е изключителен и различен от общия, като законодателят е съобразил това с разделянето на служителите по ЗМВР на три групи. Всяка от обособените групи служители има гарантирани права, които от своя страна са скрепени и с различни отговорности и задължения. Направено е оплакване, че първоинстанционният съдебен състав не е съобразил факта, че служителите в МВР са разделени на три големи групи от законодателя и именно тези групи се ползват с различен статут и съответно права и задължения. Съгласно чл. 142, ал. 1 има три групи служители: държавни служители - полицейски органи и органи по пожарна безопасност и защита на населението; държавни служители и лица, работещи по трудово правоотношение. В чл. 142, ал. 2 от ЗМВР е записано, че статутът на държавните служители по ал. 1, т. 2 се урежда с този закон /т.е ЗМВР/. В чл. 142, ал. 4 от ЗМВР е записано, че статутът на държавните служители по ал. 1, т. 2 се урежда със Закона за държавния служител. В чл. 142, ал. 5 е посочено, че статутът на лицата, работещи по трудово правоотношение, се урежда при условията и по реда на Кодекса на труда и на този закон. В случаите на препращане към кодекса на труда законодателят изрично е посочил съответните разпоредби. В тази връзка се поддържа, че законодателят е този, който определя правата и задълженията на служителите и не следва да бъде позволявано да бъде превратно тълкувана неговата воля. Законодателят е разделил социалните права на трите групи служители с оглед на отговорностите и с оглед специфичният им статут, като по никакъв начин не може да бъде казано, че служителите по чл. 142, ал. 1, т. 1 от ЗМВР се третират неравноправно. В чл. 48, ал. 5 от Конституцията на Република България се прогласява, че работниците и служителите имат право на здравословни и безопасни условия на труд, на минимално трудово възнаграждение и на заплащане, съответстващо на извършената работа, както и на почивка и отпуск, при условия и по ред, определени със закон. В тази връзка КРБ прогласява основните и неизменни права, каквото безспорно е правото на труд, като е оставил на законотвореца да прецизира тези права с оглед спецификата на

служебните правоотношения на държавните служители в МВР по чл. 142, ал. 1, т. 1 от ЗМВР са предвидени редица компенсаторни механизми, като допълнително възнаграждение за прослужено време (чл.178, ал.1, т.1 ЗМВР), размер на основния платен годишен отпуск (чл.189, ал.1 ЗМВР), обезщетения за неизползван платен годишен отпуск (чл.234, ал.1 ЗМВР), обезщетения за прекратяване на служебното правоотношение (чл.234, ал.1 ЗМВР), по-благоприятен режим на заплащане на извънредния труд по неговата продължителност - до 280 часа за година по чл.187, ал.5,6 и 7 ЗМВР и други. Това далеч не поставя тези служители в по-неблагоприятно положение. Заплащането на трудово възнаграждение за положеният нощен труд е със самостоятелна функция и значение. Предвидените условия за разграничение на нощен и извънреден труд в ЗМВР кореспондират и с Директива 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 ноември 2003г. относно някои аспекти на организацията на работното време, включително по въпроса за начина на компенсиране на положеният нощен труд. Видът и условията за заплащане на възнаграждения, натурални престации и работното време на държавните служители в МВР са предмет на подробна уредба в гл. XV, раздел VI и VII от специалния ЗМВР от 2006 г. В чл. 199 и 200 от ЗМВР-2006 е регламентирана основната заплата: в чл. 201 - допълнителното възнаграждение за продължителна работа, а съгласно чл. 202 ал. 1 се изплащат допълнителни възнаграждения, като следва изброяване на 5 вида възнаграждения. Част от тях са приложими за системата на МВР (т. 1 - изпълнение на специфични дейности), а друга част са сред типичните по Кодекса на труда и Закона за държавния служител (ЗДСл) - за прослужено време; за извънреден труд, постигнати резултати. Съгласно чл. 202, ал. 2 и 3 размерите и условията за изплащането на допълнителните възнаграждения се предвиждат с актове специално за системата на МВР. Със Закона за изменение и допълнение на ЗМВР, обнародван в ДВ, бр. 93 от 2009г., е добавена ал. 5, според която извън допълнителните възнаграждения по ал. 1 на държавните служители се изплащат и други възнаграждения в случаи, определени със закон или с акт на Министерския съвет. В ДВ, бр. 88/2010г. в ал. 1 е въведена т. 5 - възнаграждение за специфични условия на труд, а в края на ал. 5 е добавено за държавните служители от МВР. С новия ЗМВР-2014 уредбата е реорганизирана - старите чл. 201 и 202 по отношение на видовете възнаграждения са обединени в чл. 178; обособен е нов чл. 179, чиято ал. 1 предвижда допълнително възнаграждение за труд през нощта, на официални празници и време на разположение, а ал. 2 и 3 имат общо значение, като ал. 3 възпроизвежда последната редакция на ал. 5 на стария чл. 202. Проследената нормативна история налага два извода : Законотворческият разум предполага изброяването на видовете възнаграждения да е изчерпателно, в противен смисъл е безсмислено в ЗМВР-2006 да се включва възнаграждение за извънреден труд без посочен размер, ако същото се дължи по силата на Кодекса на труда или ЗДСл. Излишно е и прибавянето в ЗМВР-2014 г. на възнаграждение за труд през нощта, в почивни и празнични дни и време на разположение, които също биха следвали от КТ или ЗДСл. Допълнението в чл. 202, ал. 5 ЗМВР-2006, касаеща характера на изброяването, на текста „за държавните служители от МВР” показва желанието на законодателя недвусмислено да лиши служителите в МВР от допълнителни възнаграждения, определени в други нормативни актове, които не са насочени специално

към служители на МВР. Последващото, нарочно добавяне на изричен текст не може да бъде отдадено на нормотворческо излишество, още повече предвид синхрона между това добавяне, едновременната отмяна на § 1а от ЗМВР2006, препращащ към ЗДСл, и предвиждането на нов вид допълнително възнаграждение - за специфични условия на труд. Думите в чл. 202, ал. 5 от ЗМВР-2006 „със закон или акт на Министерския съвет” съществуват и към момента на това изменение, поради което не може да се приеме, че добавката касае само подзаконовите актове. Законодателят не е изключил възможността допълнително възнаграждение да бъде предвидено на друго място в ЗМВР или в друг специален закон. Сходно е положението и с отчитането на работното време и възнаграждението за извънреден труд. Приложението на общите правила по ЗДСл (и съответно КТ и актовете по прилагането им) е отклонено с чл. 211, ал. 7 от ЗМВР-2006 и чл. 187, ал. 9 от ЗМВР-2014 г., които делегират на министъра на вътрешните работи издаването на особен подзаконов нормативен акт. С оглед на нарочната уредба на видовете допълнителни възнаграждения и на размера им не са налице предпоставките за субсидиарно прилагането на КТ и ЗДСл и актовете, към които препращат. Освен това в ЗМВР-2014 е посочено препращане към Кодекса на труда (чл. 39 от Указ № 883 за прилагане на Закона за нормативните актове, обн. ДВ, бр. 39 от 1974 г.; изм. и доп., бр. 46 от 2007 г.) само в следните норми: чл. 142, ал. 5; чл. 159, ал. 2; чл. 175, ал. 2; чл. 180, ал. 1; чл. 188, ал. 2; чл. 190 и чл. 245, ал. 2. Но редът на полагане, отчитане и заплащане на нощен или извънреден труд е изрично уреден в ЗМВР и препращане към КТ по тези елементи на служебните правоотношения на служителите няма. Още повече че нито в ЗДС, нито в ЗМВР има непряко препращане към нормите на КТ и за неуредените в тези закони случаи КТ се прилага „съответно”, а напротив, във всички случаи, в които законодателят е счел, че материята следва да се уреди идентично на тази в КТ, препращането е пряко, чрез посочване на конкретните правни норми. Твърди още, че нормалната продължителност на нощния труд в МВР е регламентирана в законовата норма на чл. 187, ал. 3, изр. последно от ЗМВР. Нормата на чл. 187, ал. 3, изр. последно от ЗМВР определя, че продължителността на нощния труд по ЗМВР е осем часа, а не седем часа, както е за работещите по трудово правоотношение. Това е идеята на законодателя и смисъла на тази норма. Иначе тя би била напълно излишна, защото нощен е трудът (и по КТ, и по ЗДСл и по ЗМВР и други специални закони) полаган между 22 часа и 6 часа. Законодателят отбелязва, че работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период, което е достатъчно ясно и ненуждаещо се от коментар, че е имал в предвид, с това пояснение, че трудът през нощта за тези служителите по чл. 142, ал. 1, т. 1 от ЗМВР е осем часа. Освен това те полагат труд на 24-часови смени като този труд е по график, същият е изплатен и не може да става дума за претенция за извънреден труд. С оглед на горното нормалната продължителност на дневното работно време на държавните служители в МВР е 8 часа (чл. 187, ал. 1 от ЗМВР), а положения труд през нощта е 8 часа за всеки 24-часов период. Следователно съотношението на нормалната дневна продължителност на работното време (чл. 187, ал. 1 ЗМВР) към нормалната продължителност на нощния труд по ЗМВР (чл. 187, ал. 3) е 8 часа : 8 часа, което е равно на коефициент 1, а не както е по КТ - 8 часа : 7 часа, което е равно на 1,143. За

държавните служители, чиито служебни правоотношения са уредени от ЗМВР, какъвто е ищецът, когато положеният нощен труд е в рамките на 8 часова продължителност, той не се трансформира в дневен такъв, а се заплаща по смисъла на Заповед № 8121з-791/28.10.2014 г. на министъра на вътрешните работи по 0,25 лв. на час. Не се доказва, че е налице и неизплатен извънреден труд за съответното тримесечие. Видно от приложените платежни бележки на служителя са изплатени всички дължими суми. Следващият съществен пропуск на съда се състои в това, че не мотивира по никакъв начин извода си, на който се основава решението, че при преизчисляване на положените от служителите в МВР часове нощен труд в дневен на ищеца се дължи заплащане като извънреден труд. Не се прави разлика между нощен и извънреден труд по ЗМВР. Въпрос, който е подробно засегнат в отговора на исковата молба. Претендира се допълнително възнаграждение за извънреден труд, което всъщност е на труд положен и попадащ в рамките на 24 - часовите дежурства на служителя. Тогава това следва ли трудът положен по график и в рамките на установената законова норма да бъде определян като извънреден труд и на какво основание. Ако съдът счита, че към служебното правоотношение на ищеца е приложима НСОПЗ, то не следва да удовлетворява претенцията на ищеца за заплащане на извънреден труд. Съгласно цитираното писмо на МТСП „когато нормалната продължителност на дневното работно време е 8 часа (чл. 136, ал. 3 КТ) и нормалната продължителност на нощното работно време е 7 часа (чл. 140, ал. 1 КТ), отношението е 8 ч./7 ч., т.е. коефициентът за превръщане на нощните часове в дневни е равен на 1,143. Целта на този коефициент е да определи така възнаграждението на работника или служителя, че когато той работи 7 часа през нощта, да получава трудово възнаграждение за 8 часа. Следователно в тези случаи работникът или служителят не работи извънредно по смисъла на чл. 143, ал. 1 КТ. Получените часове в повече при преизчисляването на дневния и нощния труд създават неточно разбиране за наличието на извънреден труд. Извънреден труд би бил налице само ако работниците и служителите действително работят извън установеното за тях работно време. Направен е извод, че дори и при прилагането на общите трудови норми, на чието съдържание ищецът се позовава, за да обоснове претенцията си, е недопустимо преизчисляването на часовете нощен труд с коефициент 1,143 да служи за генериране на извънреден труд. Позовава се на съдебна практика обективирана в Решение № 34 от 20.01.2020г. по гр. дело 1109/2019 г., Решение № 35 от 20.01.2020г. по гр. дело 1110/2019г. на Окръжен съд - Велико Търново и други подробно посочени в жалбата. За работещите по трудово правоотношение разпоредбите от НСОПЗ, на които ищецът основава иска си - чл. 8 и чл. 9, ал. 2, се прилагат едновременно с правилата за заплащане на нощния труд, т. е. при сумирано изчисляване на работното време нощните часове се превръщат в дневни с коефициент 1,143 и за същите тези нощни часове се заплаща и допълнително трудово възнаграждение за нощен труд. (Решение № 14 от 27.03.2012 г. по гр.д 405/2011 г., ГК., IV г.о. на ВКС). Обратното решение, което е възприето от първоинстанционния съд - при преизчисляване на часовете нощен труд с коефициент 1,143 получените допълнителни часове да се заплащат като извънреден труд би поставило в понеблагоприятно положение работещите по трудови правоотношения спрямо служителите, чиито служебни правоотношения са регламентирани от ЗМВР. Да се

извърши преизчисляване на часовете нощен труд към дневни такива с коефициента, посочен от ищеца и получен от съотношението на продължителността на дневния труд и продължителността на нощния труд, регламентирана в КТ и приложима за лица, работещи по трудово правоотношение, би означавало с неприложим към материята подзаконов акт да бъде дерогирано действието на законовата норма, в случая чл. 187, ал. 3 ЗМВР, която регламентира специалната 8-часова продължителност на нощния труд за лицата, назначени по ЗМВР и работещи на смени, което е недопустимо и противоречи с принципа на йерархия на нормативните актове. Служителите, работещи на смени, какъвто е и ищецът, полагат труд по утвърдени графици за 24 часови дежурства. Отработеното време се отчита в часове. Това отработено време при отчитането се сравнява с нормата за съответния месец, получена при умножаването на броя на работните дни за месеца по 8. Когато отработените часове не превишават месечната норма, на ищеца се заплаща само допълнително възнаграждение за нощен труд в размер на 25 ст. за всеки час положен нощен труд. Когато обаче той е отработил в повече от нормата, часовете в повече се компенсират с възнаграждение за извънреден труд. Това са първите два вида нощен труд - положен по график в рамките на месечната норма и положен по график над месечната норма. Отделно от труда по график при извънредни ситуации като пожарогасене, неотложни спасителни операции и други подобни, при които се налага допълнителна мобилизация на човешки ресурси, се полага труд по заповед. Това е класическа форма на извънреден труд и той се отчита и заплаща като такъв. Част от този труд може и да е през нощта и за тези часове се заплаща и дължимото допълнително възнаграждение за нощен труд. Това е третия вид положен нощен труд. За втория и третия вид е изплатено допълнително възнаграждение за извънреден труд. Това уточнение е направено във връзка с изложеното становище в решението, че като ответник не доказва изплащането на положения труд. Напротив, представените доказателства категорично доказват, че са спазени всички действащи и приложими нормативни актове и на ищеца са заплатени всички дължими суми включително и претендираните за официални празници. Съдебно - счетоводната експертиза дава заключение, което е изведено от несъществуващо правно основание, като извършеното преобразуване с коефициент 1.143 не следва да бъде кредитирано.

Жалбоподателят моли да бъде отменено изцяло като неправилно и необосновано постановеното от първоинстанционния съд решение. Прави възражение за прекомерност на разноските, включително и на претендирания адвокатски хонорар. Претендира и направените разноски за юрисконсултско възнаграждение в минимален размер.

В срока по чл.263,ал.1 от ГПК е постъпил отговор на въззивната жалба от А.К. Х., чрез пълномощниците му адв. Б. П. и адв.Ст. К., с който се предлага решението да бъде потвърдено и претендира направените разноски за въззивното производство и се иска да се остави без уважение направеното възражение за прекомерност на направените разноски. Направен е довод, че изложените оплаквания не намират основания в доказателствата по делото и заключението на вещото лице, от която се установява по безспорен начин, че е заплатен положеният от въззиваемия нощен труд, без същите часове да са превърнати в

дневни и след приравняването е 225 час, а общата сума на начислените и неизплатени възнаграждения за положен труд за претендирания период е сума в размер на 1 578.92 лева. Излага твърдения за законосъобразност на изводите на районен съд. Оспорва оплакването, че съдът се е позовал на отменена нормативна уредба, която не е действала през исковия период. Претендира направените разноси, оспорва възражението за прекомерност и предлага окръжният съд да потвърди атакуваното решение.

В съдебно заседание жалбоподателят ГД „ПБЗН“ чрез пълномощника си юрисконсулт С. Ст., поддържа жалбата си.

Въззиваемият Ад. Х. чрез пълномощниците си адв. П. и адв. К. оспорва жалбата.

Смолянският окръжен съд като взе предвид оплакванията в жалбата, становищата на страните в съдебно заседание и след преценка на събраните по делото доказателства счита, че въззивната жалба е подадена в срок, от надлежна страна, срещу подлежащ на обжалване акт, поради което е процесуално допустима. Разгледана по същество въззивната жалба е неоснователна по следните съображения:

По делото не е спорно и това се установява от представените и приети писмени доказателства, че страните са обвързани от служебно правоотношение по силата на което през процесния период 03.12.2016г.-03.02.2019г. ищецът А.К. Х. заема длъжността Старши пожарник в група „Пожарогасителна и спасителна дейност“ на Районна служба "Пожарна безопасност и защита на населението" - Смолян към Регионална Дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението"-Смолян при Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението"-МВР и съгласно чл.142,ал.1,т.1 от 5 ЗМВР е със статут на държавен служител. От представени протоколи за отчитане на отработеното време между 22.00 и 06.00 часа, времето на разположение и положения труд по време на официални празници в РС ПБЗН-Смолян за посочения период се установява, че ищецът Ад. К. е работил на 24-часови работни смени по график, като е полагал по 8 часа нощен труд за времето от 22.00 до 06.00 часа. От заключението на вещото лице по назначената и изслушана СИЕ, която не е оспорена от страните, се установява, че за процесния период от 03.12.2016г.-03.02.2019г. е действала Наредба № 8121з-776/29.07.2016г. /обн.в ДВ бр.60 в сила от 02.08.2016г./ за реда за организацията и разпределянето на работното време, неговото отчитане, за компенсирането на работата извън редовното работно време, режима на дежурство, времето за отдих и почивките на държавните служители в МВР. Преди това е действала Наредба № 8121з-592/25.05.2015г., обн.в ДВ бр.40 в сила от 02.06.2015г. като текстовете в двете наредби относно полагането и заплащането на "извънреден труд" в системата на МВР са идентични. Преди Наредбата от 2015г. е действала Наредба № 8121з-407/11.08.2014г. , в която е било предвидено положения нощен труд да се преизчислява в дневен с коефициент 1,143, като коефициентът представлява съотношението на нормата на дневен труд (8 часа) към нормата на нощен труд (7 часа). В посочените наредби е определено, че работното време на държавните служители в МВР се изчислява в работни дни - подневно, а за работещите на 8, 12 или 24-часови смени - сумирано за тримесечен период. При работа на смени е възможно полагането на труд и през нощта между 22.00 и

6.00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период. В чл.9,ал.2 от общата Наредба за структурата и организацията на работната заплата, издадена по КТ се предвижда, че при сумирано отчитане на работното време нощните часове се преизчисляват в дневни с коефициент равен на съотношението на нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, като продължителността е регламентирана и в чл.140,ал.1 от КТ. Работното време на държавните служители, какъвто е ищецът се изчислява и отчита сумарно по месеци, като отработените часове нощен труд се отчитат с протоколи (Приложение № 5) към посочената наредбата от 2016г. За целия период от 03.12.2016г. до 03.12.2029г. ищецът е отработил 1574 часа нощен труд, които са начислени по ведомост и са изплатени. Положените часове нощен труд не са преобразувани в дневен. При преобразуване на отработените часове нощен труд в дневен, съгласно посочената в заключението таблица по месеци, се получава разлика от 225 часа извънреден труд, който не му е заплатен. Не е ползвана и компенсация във вид на почивка. Извънредния труд за служителите на МВР се заплаща с 50 на сто увеличение върху основното месечно възнаграждение на база основна заплата и средно за 21 работни дни и 168 часа, като е заложено увеличение на извънредния труд с $K=1,577$. За положеният извънреден труд в размер на 225 часа се дължи възнаграждение в размер на 1 578,92лева, което не е начислено и изплатено. Върху сумата за извънредния труд, получен като резултат от преобразуване на часовете нощен труд в дневен се дължи и законната лихва за забава начислена по тримесечни от 03.12.2016г. до 03.12.2019г. в размер на 225,46лева. С протоколно определение от 11.11.2020г. районният съд по молба на ищеца е допуснал на основание чл.214, ал.1 от ГПК изменение на размера на предявения иск, като същият се счита предявен за главница в размер на 1 578,92лева, представляваща допълнително възнаграждение за положен извънреден труд от 225,46 часа за периода от 03.12.2016г. до 03.12.2019г., получен при преизчисляването на положения нощен труд в дневен, и мораторна лихва в размер на 225,46 лева върху главницата за периода от 01.01.2017г. до 03.12.2019г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от 10.07.2020г. до окончателното изплащане на сумите.

При така установеното от фактическа страна Въззивният съд направи следните правни изводи:

Предявените и разгледани облигационни претенции на ищеца пред РС-Смолян по реда на чл.178,ал.3,т.1 във вр. с чл.187,ал.5,т.2 (сега ал.7) от ЗМВР са за заплащане на допълнително възнаграждение за положен извънреден труд при преизчисляване на положен нощен труд в дневен през периода от 03.12.2016г. до 03.12.2019г.,ведно с акцесорните претенции за заплащане на мораторна лихва и законна лихва от подаване на исковата молба. В обхвата на така посочените въззивни предели, настоящият съдебен състав намира обжалваното решение за валидно и допустимо в обжалваната част.

По отношение на правилността на първоинстанционния съдебен акт, съгласно чл.269,ал.1 от ГПК, въззивният съд е ограничен от посочените в жалбата оплаквания. Релевираните от въззивника такива се свеждат до начина на изчисляване на заплащането на положените часове нощен труд – дължи ли се превръщане на часовете, положен нощен труд

в дневен, съответно дължи ли се заплащане на извънреден труд за така преобразуваните часове нощен труд и доколко в случая е приложима Наредбата за структурата и организацията на работната заплата при наличието на специални норми в ЗМВР и подзаконовите актове за неговото прилагане.

По делото не е спорно, че между страните съществува служебно правоотношение по ЗМВР, доколкото ищецът е държавен служител в Районна служба "Пожарна безопасност и защита на населението"-Смолян по смисъла на чл.142,ал.1,т.1 от ЗМВР, поради което приложимият закон, уреждащ този вид обществени отношения е ЗМВР.

Не е спорно и обстоятелството, че с оглед характера на заеманата длъжност ищецът е работил на 24-часови смени, като е полагал труд през нощта (от 22.00 до 06.00 часа), а отработеното работно време се е изчислява сумирано, за което обстоятелство също липсва спор между страните.

Съгласно разпоредбата на чл.176 от ЗМВР брутно месечно възнаграждение на държавните служители на МВР се състои от основно месечно възнаграждение и допълнителни възнаграждения, като съгласно чл.178,ал.1,т.3 от ЗМВР сред предвидените допълнителни възнаграждения е и допълнително месечно възнаграждение за извънреден труд. Нормалната продължителност на работното време на държавните служители в МВР е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица, съгласно чл. 187,ал.1 от ЗМВР. Разпоредбата на чл.187,ал.3 от ЗМВР регламентира, че работното време на държавните служители се изчислява в работни дни - подневно, а за работещите на 8-, 12- или 24-часови смени - сумирано за тримесечен период. Съгласно ал.5 от същата разпоредба в редакцията ѝ, обн. В ДВ бр. 81/2016г., действаща за процесния период, работата извън редовното работно време до 280 часа годишно се компенсира с допълнителен платен годишен отпуск за работата в работни дни и с възнаграждение за извънреден труд за работата в почивни и празнични дни - за служителите на ненормиран работен ден, а за служителите, работещи на смени - с възнаграждението за извънреден труд за отработени до 70 часа на отчетен период, като извънредния труд, според ал.6 в редакцията ѝ обн.в ДВ бр.81/2016г. (сега ал.7) се заплаща с 50 на сто увеличение върху основното месечно възнаграждение. Редът за организацията и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата на държавните служители извън редовното работно време, режимът на дежурство, времето за отдиш и почивките за държавните служители се определят с наредба на министъра на вътрешните работи според чл.187,ал.9(сега ал.10) от ЗМВР.

За процесния период от 03.12.2016г. до 03.12.2019г. са действали Наредба № 8121з-776 от 29.07.2016г. (обн. ДВ, бр. 60/2.08.2016 г., в сила от 2.08.2016 г.) и Наредба № 8121з-36/07.01.2020г. (обн. ДВ бр.3/10.01.2020г. в сила от 10.01.2020г.). Преди това са действали Наредба № 8121з592/25.05.2015 г. в сила от 01.04.2015 г. до 29.07.2016 г. и Наредба № 8121з-407/11.08.2014г. (обн.ДВ, бр. 69 от 19.08.2014 г., в сила от 19.08.2014г, отм., ДВ бр.40 от 02.06.2015г.) Текстовете на чл. 3, ал. 3, (съответно ал.2 за наредбата от 2020г.) са идентични, като гласят, че при работа на смени е възможно полагането на труд и през нощта

между 22,00 и 6,00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период. Съгласно чл.31,ал.2 от Наредба № 8121з-407/11.08.2014 г. при сумирано отчитане на отработеното време общият брой часове положен труд между 22, 00 и 6, 00 ч. за отчетния период се умножава по 1, 143. В следващите три Наредби № 8121з-592/25.05.2015г. и № 8121з-776/29.07.2016г. и № 8121з-36/07.01.2020г., последните две приложими към процесния период 03.12.2016г. до 03.12.2019г., липсва изрична регламентация за преизчисляване на нощния труд в дневен. Доколкото в действащите за процесния период наредби е посочено, че отново се касае за сумирано отчитане на работното време, но не е посочен алгоритъм за преизчисляване на нощния труд в дневен, правилно първоинстанционният съд е приел, че е налице празнота. Липсата на такава норма обаче не да следва да се възприема като законово въведена забрана за преизчисляване на положените от служителите в МВР часове нощен труд в дневен, а представлява празнота в уредбата. Съгласно принципните разяснения, дадени в т. 23 на Тълкувателно решение № 6/06.11.2013г. на ОСГТК на ВКС, в МВР има служители, назначени по трудови договори и такива по служебно правоотношение, като тези от втората група са държавни служители по смисъла на ЗДСл и общият закон намира субсидиарно приложение по отношение на тях. Същото разрешение се отнася и за служителите по чл.142,ал.1,т.1 от ЗМВР. Още повече, че ЗМВР съдържа изрична разпоредба-чл. 188, ал. 2 ЗМВР, която предвижда, че държавните служители, които полагат труд за времето между 22,00 и 6,00 ч., се ползват със специалната закрила по Кодекса на труда. Следователно при наличие на посочената непълнота в специалната уредба, касаеща служителите в МВР, и предвид препращането на чл.188,ал.2 от ЗМВР към КТ следва субсидиарно да се приложи КТ и по специално чл.9,ал.2 от Наредбата за структурата и организацията на работната заплата, съгласно която при сумирано изчисляване на работното време, нощните часове се превръщат в дневни с коефициент, равен на отношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, установени за подневно отчитане на работното време за съответното работно място,т.е. приложим е коефициентът 1,143. Ето защо положеният от ищеца нощен труд подлежи на възмездяване чрез преизчисляването му с коефициент 1,143 за целия претендиран период, след като с разпоредбата на чл.188,ал.2 от ЗМВР за държавните служители, които полагат нощен труд за времето между 22,00 и 6,00 ч., е налице изрично препращане към специалната закрила по КТ, а такава се съдържа именно в чл.140,ал.1 от КТ. Възприемането на обратното разрешение, каквото се твърди във въззивната жалба, че в действащите за процесния период Наредби № № 8121з776/29.07.2016г. и 8121з-36/07.01.2020г., не се съдържа текст, който да предвижда заплащането на положен нощен труд да се увеличава с коефициент 1,143, т.е. 7 часа нощен труд да се приравняват на 8 часа дневен, а е предвидено 8 часа нощен труд да се равняват на 8 часа дневен труд, то такава разрешение би довело до лишаване на държавните служители в системата на МВР от тези допълнителни възнаграждения за нощен труд, като по този начин би ги поставило в неравностойно положение спрямо останалите държавни служители и служителите по трудово правоотношение, които получават такива допълнителни възнаграждения, съгласно чл.67,ал.7,т.1 от ЗДСл и чл.261 от КТ. Полагането на нощен труд, без оглед на вида на

извършваната работа, нарушава биологичните ритми и е свързано с вредни за организма последици, които се компенсират чрез допълнителното заплащане и различното отчитане на нощния труд. Горното тълкуване е в съответствие и с основния правен принцип за равенство и недопускане на дискриминация, закрепен и в чл.6 от КРБ и чл.14 от ЕКЗПЧОС.

По спорния въпрос с оглед формираната противоречива съдебна практика с Разпореждане от 26.02.2020г. е образувано Тълкувателно дело № 1/2020 г. за приемане от ОСГК на ВКС на тълкувателно решение по въпроса: "При отчитане и заплащане на положените часове нощен труд от служители на Министерството на вътрешните работи приложими ли са разпоредбите на Кодекса на труда и на Наредбата за структурата и организацията на работната заплата (в частност разпоредбата на чл. 9, ал. 2 от същата наредба) или следва да се прилагат разпоредбите на специалния Закон за Министерството на вътрешните работи и на издадените въз основа на него подзаконови нормативни актове?". Една част от съдебните състави, както и настоящият, приемат, че в Закона за МВР и в приложимите наредби към него, с изключение на отменената Наредба № 8121з-407/2014г., липсва правна регламентация относно преобразуване на часовете положен нощен труд в дневен с коефициент 1,143 (такъв коефициент е бил регламентиран в отменената Наредба № 8121з-407/2014 г.) и поради това следва да се прилагат разпоредбите на Наредбата за структурата и организацията на работната заплата(чл.9,ал.2), а именно, че при сумирано изчисляване на работното време нощните часове се превръщат в дневни с коефициент, равен на отношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, установени за подневно отчитане на работното време, което според тези съдебни състави е в съответствие с основния правен принцип за равенство и недопускане на дискриминация. В същия смисъл е и Решение № 311/08.01.2019 г. по гр. дело № 1144/2018 по описа на ВКС, IV г.о. по чл. 290 от ГПК.

При наличието на неяснота в правната уредба съдът следва да тълкува закона, като търси целта на закона съобразно чл. 46 ЗНА. Повече от очевидно е, че единствената цел на законовите разпоредби относно заплащането на труда на служителите в МВР е да се спазва конституционната повеля на чл. 48, ал. 5 от Конституцията на РБългария заплащането да съответства на извършената работа. Нощният труд, положен от служителите на МВР, безспорно разстройва биологичния ритъм на живота и нервната система, обмяната на веществата и нормалния метаболизъм и може да е вреден за здравето, поради което следва да получи адекватно заплащане. Повече от очевидно е, че предвиденото в закона заплащане от 0, 25лв. на час нощен труд нито има характера на допълнително трудово възнаграждение, нито съответства по какъвто и да било начин на конституционното задължение трудовото възнаграждение да е адекватно на положения труд.

Тези изводи не противоречат и на постановеното Решение от 24.02.2022г. на съда на ЕС по дело C-262/2020, образувано по преюдициално запитване от РС-Луковит по дело със същия предмет на спора. Не може да има спор, че с това решение не се отговаря конкретно на основния спорен по настоящето дело въпрос относно приложимостта на общата правна уредба на трудовите правоотношения и в правоотношенията с държавните служители в

МВР, доколкото в обхвата на компетентността на СЕС са включени общностните норми и вътрешноправните разпоредби, които съдържат такива норми, а не националното право и функцията на този съд е не да тълкува националните правни норми. Независимо от това следва да се подчертае, че съдът на ЕС е достигнал до същите правни изводи, въз основа на които по-голяма част от българските съдилища (в това число и настоящият) до този момент са постановили решенията си, а именно: че чл.8 и чл.12,б.“а“ от Директива 2003/88/ЕО на Европейският парламент и на Съвета от 04.11.2003г. относно някои аспекти на организацията на работното време трябва да се тълкува в смисъл, че не налагат да се приема национална правна уредба, която да предвижда, че нормалната продължителност на нощния труд за работниците от публичния сектор като полицаите и пожарникарите е по-кратка от предвидената за тях нормална продължителност на труда през деня, но при всички случаи в полза на тези работници трябва да има други мерки за защита, под формата на продължителност на работното време, заплащане, обезщетения или сходни придобивки, които да позволяват да се компенсира особената тежест на полагания от тях нощен труд. Посочено е, че Директива 2003/88/ЕО макар да не налага да се приеме особена норма, която специфично да урежда нормалната и пределна продължителност на нощния труд, задължава държавите-членки да следят да е гарантирано спазването на принципа за защита на безопасността и здравето на работниците, като в полза на полагащите нощен труд работници да има други мерки за защита. В т.79 от решението на СЕС е посочено, че ако не е основана на обективен и разумен критерий, всяка разлика в третирането, която разпоредбите на националното право в областта на нощния труд въвеждат по отношение на различните категории работници, намиращи се в сходно положение, би била несъвместима с правото на съюза и би налагала в такъв случай националният съд да тълкува националното право във възможно най-голяма степен с оглед на текста и целта на съответната разпоредба на първичното право, като вземе предвид цялото вътрешно право и приложи признатите от последното тълкувателни методи, за да гарантира пълната ефективност на тази разпоредба и да достигне до разрешение, съответстващо на преследваната от нея цел. Както е установено по делото и в натрупана съдебна практика в ЗМВР такива мерки не са предвидени поради липсата на изрична регламентация за възможността положения труд да бъде адекватно възмезден. В тази връзка сочените от процесуалния представител на въззивника "компенсационни механизми“ като това, че служителите, които са първа категория труд ползват привилегиите по чл.69 от КСО, че имат 30 дни платен годишен отпуск и за всяка прослужена година получават по 1 ден допълнително до достигане на 40 дни годишен отпуск, че получават обезщетения при прекратяване на служебното правоотношение, че получават допълнително възнаграждение за прослужено време, че имат по-благоприятен режим за заплащане на извънредния труд, че имат право на почивки в работния ден, на междудневна, междуседмична и почивка в празнични дни, че получават допълнително възнаграждение за храна и ободряващи напитки. Така посочените допълнителни материални стимули и нематериални блага, предвидени в ЗМВР за служителите не може да се приеме, че представляват допълнителна защита или обезщетение по смисъла на Директивата и решението на СЕС по преюдициалното запитване. Тези придобивки ползват всички

служители на МВР, а не само полагащи нощен труд, поради което на тях не може да се придава качеството на обезщетение, след като не са насочени специално към категорията служители, полагащи нощен труд, нито пък се предоставят поради и съобразно продължителността на труда им през нощта, а обхващат всички, работещи в системата на МВР. Следователно с оглед даденото в решението на СЕС разрешение нощният труд на служителите по чл.142,ал.1,т.1 от ЗМВР следва да бъде обезщетяван, но в специалния ЗМВР и наредбите по неговото прилагане не е предвидено такова обезщетение, което да компенсира своеобразната тежест на нощния труд, нито пък има методология за изчисление на такова обезщетение, каквато е имало в отменената Наредба от 2014г. В решението на СЕС е изложено, че липсата на механизъм в последващите Наредби от 2015 и 2016г. за преобразуване на нощните часове в дневни се обясняват със съображения от правен и икономически порядък, но подобен аргумент видимо не отразява допустимата от закона цел, годна за обоснове разглежданата в главното производство разлика в третирането на работниците от частния и от публичния сектор, в частност полицаите и пожарникарите.

Неоснователно е и поддържаното във въззивната жалба,обосновано с цитираната практика на ВКС обективирана в решение №14 от 27.03.2012година,по гр.д.№405/2011г.IV г.о, че при преизчисляване часовете нощен труд с коефициент 1.143 извънреден би поставило в по-неблагоприятно положение работещите по трудови правоотношения спрямо служителите,чиито служебни правоотношения са регламентирани от ЗМВР. В по-новата практика на ВКС обективирана в решение №311/08.01.2019година е възприета основателност на претенциите за възнаграждения за положен извънреден труд са основателни.

Освен това според настоящия състав съгласно чл.188, ал.2 от ЗМВР държавните служители, които полагат труд за времето от 22 и 6 часа се ползват със специалната закрила на Кодекса на труда по отношение разпоредбите, отнасящи се за нощния труд и Наредбата за структурата и организацията на работната заплата, като подзаконов нормативен акт, издаден за приложението на КТ. В ал.2 на чл.9 от цитираната Наредба за структурата и организацията на работната заплата е предвидено, че при сумирано изчисляване на работното време нощните часове се превръщат в дневни с коефициент, равен на отношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, установени за подневно отчитане на работното време за съответното работно място. Поради това, положения от ищеца нощен труд подлежи на възмездяване чрез преизчисляване с коефициент 1,143 за процесния период. Ако се изключи приложението на правилата на КТ и издадените въз основа на него подзаконов нормативни актове с оглед горните доводи, би довело до различно прилагане на правилата, касаещи извънредния труд спрямо държавния служител в МВР и спрямо работниците и служителите, чиито правоотношения се уреждат от правните норми на Кодекса на труда и Наредбата за структурата и организацията на работната заплата. Следва да се посочи, че съгласно разпоредбата на чл.67, ал.3 от ЗДСл минималните и максималните размери на основните заплати по нива и степени, размерите на допълнителните възнаграждения по ал. 7, т. 1 – 5, както и редът за получаването им се

определят с наредба на Министерския съвет и не могат да бъдат по-ниски от определените в трудовото законодателство. По делото ответникът не твърди, нито е представил доказателства за заплащане на ищеца на дължимото допълнително възнаграждение за положения през исковия период нощен труд в установения от експертизата размер.

Предвид изложеното, настоящият състав счита, че исквата претенция за заплащане на извънреден труд за процесния период, получен след преобразуване на положените часове нощен труд в дневен, се явява доказана по основание и размер, съгласно заключението на вещото лице по приетата ССЧЕ, като сумата от 1 578,92 лева за периода 03.12.2016г. – 03.12.2019г. се явява дължима от въззивника, както и сумата от 2 25,46 лева, представляваща мораторна лихва за забава, за периода от 01.01.2017г. до 03.12.2019г., ведно със законната лихва върху главницата от датата на предявяване на иска-1 0.07.2020г. до окончателното изплащане на сумите.

Като е достигнал до същите крайни изводи първоинстанционният съд е постановил правилен съдебен акт, който следва да бъде потвърден.

Мотивиран от горното Смолянският окръжен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 475/03.12.2020г., постановено по гр.д.№ 552/2020г. по описа на Районен съд - Девин.

РЕШЕНИЕТО не подлежи на касационно обжалване на основание чл.280,ал.3,т.1 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____